



คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๕๖

เรื่องพิจารณาที่ ๔๗/๒๕๕๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๑๓ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖

ระหว่าง { นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง
พรรคชีวิตที่ดีกว่า ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชีวิตที่ดีกว่า

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชีวิตที่ดีกว่า ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

ผู้ร้องได้มีประกาศรับจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๒ ต่อมาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ โดยมาตรา ๑๓๕ ให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๘ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง โดยที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคผู้ถูกร้องได้เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จำนวน ๗ คน ประกอบด้วย นายพจน์กรณ์ ตันติภิรมย์ หัวหน้าพรรค นายแสงฟ้า นพรัตน์เรืองเด่น รองหัวหน้าพรรค นายสมยศ แทนศิลา เลขาธิการพรรค นางสาวภาณุกร ปานประเสริฐ รองเลขาธิการพรรค นางพุลถวิล ปานประเสริฐ เจริญฤทธิพรรค นางกนกฉัฐ ตันติภิรมย์ โฆษกพรรค และนางธัญญลักษณ์ ผาสุขมุล กรรมการบริหารพรรค

วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๙ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงรายการที่ได้ประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษาว่า นายพจน์กรณ์ ตันติภิรมย์ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง เปลี่ยนชื่อตัวเป็น นายวรธรรวิท ตันติภิรมย์

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากนายแสงฟ้า นพรัตน์เรืองเด่น ได้ลาออกจากสมาชิกพรรคและตำแหน่งรองหัวหน้าพรรค

วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากนายวรธรรวิท ตันติภิรมย์ ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรค จึงทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่เหลืออยู่สิ้นสุดลงทั้งคณะ ตามข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๒๐ วรรคสอง (๒) และ (๙) ซึ่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่เหลืออยู่ได้ประชุมกัน เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๓ และมีมติเลือกนางพุลถวิล ปานประเสริฐ เป็นผู้รักษาการหัวหน้าพรรค อีกตำแหน่งหนึ่ง และได้แจ้งให้ผู้ร้องทราบแล้ว ตามหนังสือ ที่ พชก. พิเศษ ๐๐๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๓

ผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ แจ้งให้หัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และยื่นต่อผู้ร้องภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ พร้อมแนบแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๘) ไปให้ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งลงนามโดยนางพุลถวิล ปานประเสริฐ เจริญฤทธิพรรค รักษาการหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง แต่ตรวจสอบแล้วปรากฏว่ารายงานดังกล่าวไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้อง จึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง วิธีการรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ รายงานดังกล่าวจึงไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง มีหนังสือลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ แจ้งให้ผู้ถูกร้องนำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เข้าพิจารณาในที่ประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แล้วแจ้งต่อผู้ร้องภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๕

ผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ซึ่งลงนามโดยนายบรรณวิทย์ ตันติภิรมย์ ในฐานะหัวหน้าพรรค แจ้งต่อผู้ร้องว่าได้นำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เข้าพิจารณาในที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๕๕ เพื่อรับรองความถูกต้องตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ แล้ว นอกจากนั้นนายบรรณวิทย์ ตันติภิรมย์ ยังได้รับมอบหมายจากนางพุลลลิต ปานประเสริฐ รักษาการหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง เป็นประธานในที่ประชุมใหญ่ และลงนามในฐานะประธานในที่ประชุมในรายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของพรรคผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ อีกด้วย แต่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบพบว่าองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากไม่มีผู้แทนสาขาของพรรคผู้ถูกร้องเข้าร่วมประชุม เพราะผู้ถูกร้องได้ยุบสาขาพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๒๑ สาขา ซึ่งผู้ร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๔ และลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ แจ้งให้ผู้ถูกร้องดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว แต่ผู้ถูกร้องยังไม่ดำเนินการแต่อย่างใด องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องจึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งหมด ผู้แทนของสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนสมาชิก ทั้งนี้ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่าสองร้อยคน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การกระทำดังกล่าวของพรรคผู้ถูกร้องเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง

และเป็นเหตุแห่งการยุบพรรค จึงเสนอให้ผู้ร้องดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๕ ผู้ร้องพิจารณาแล้วเห็นชอบข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้นำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณา ต่อมาในการประชุมครั้งที่ ๙๙/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๓ และผู้ร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

๑. มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง

๒. มีคำสั่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบไปเนื่องจากกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง จำนวน ๕ คน ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชีวิตที่ดีกว่า ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้วินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบ ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวัน นับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน” วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงานให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียน

โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น” มาตรา ๒๘
วรรคสอง บัญญัติว่า “การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ...
(๕) รายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการไปในรอบปีที่ผ่านมา” มาตรา ๒๙
วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง
ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการ
บริหารพรรคการเมืองทั้งหมด ผู้แทนของสาขาพรรคการเมืองไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสาขาพรรคการเมือง
และตัวแทนสมาชิก ทั้งนี้ มีจำนวนรวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่าสองร้อยคน” มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง
บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมืองแต่พรรคการเมืองนั้น
ยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม
มาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” และวรรคสอง บัญญัติว่า
“เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบ
ของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน
เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน
ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” ดังนั้น เมื่อผู้ร้องโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งเห็นว่าพรรคผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ เป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง
แล้วมีมติให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๓
วรรคสอง กรณีจึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐
มาตรา ๙๓ ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐
ข้อ ๑๗ (๒๐) ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา
ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา
แต่อย่างใด

ในระหว่างการพิจารณาของศาล ผู้ร้องยื่นคำร้องฉบับลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๕ ส่งสำเนา
มติคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครั้งที่ ๙๙/๒๕๕๕ วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕ และคำร้องฉบับลงวันที่

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ศาลได้มีคำสั่งรับคำร้องทั้งสองฉบับรวมไว้ในสำนวนและผู้ถูกร้องยื่นคำร้องขอชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาฉบับลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๖ ว่า ในการประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ เป็นการประชุมใหญ่เพื่อให้ความเห็นชอบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ และปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ในคราวเดียวกัน เมื่อผู้ร้องไม่ได้กล่าวหาว่ารายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่ถูกต้อง ย่อมแสดงว่ารายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ถูกต้องแล้ว ดังนั้น รายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จึงถูกต้องด้วยเช่นเดียวกัน และโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกฎหมายที่ได้รับการพิจารณาโดยองค์ประชุมของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่ถึงกึ่งหนึ่ง ซึ่งไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๐ (๒) และไม่ผ่านการตรวจสอบจากศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ และเป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๕ ของประชาชน โดยให้นายทะเบียนมีอำนาจปรับ และมีอำนาจกักขังการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองได้ทุกรูปแบบ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๙ ศาลมีคำสั่งไม่รับคำร้อง เนื่องจากเห็นว่า ศาลได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้องโดยไม่ได้แจ้งเหตุขัดข้องหรือขอขยายระยะเวลา จึงเป็นการจงใจไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาโดยไม่มีเหตุอันสมควร ผู้ถูกร้องยื่นคำร้องดังกล่าวเมื่อล่วงเลยระยะเวลาที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแล้ว ประกอบกับเหตุผลตามคำร้องไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงแจ้งผลการไต่สวน ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๓๒

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า กระบวนการยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง

ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า มีมูลเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องปรากฏต่อผู้ร้องเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๕ ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๕ จึงเป็นการยื่นภายในระยะเวลาสิบห้าวัน ตามที่กฎหมายกำหนด การยื่นคำร้องจึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการให้ถูกต้องตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ ได้หรือไม่

ประเด็นที่ ๑ มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการให้ถูกต้องตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รับจัดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๒ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม ของทุกปี สำหรับรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง จึงมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงาน และแจ้งให้ผู้ร้องทราบภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕ ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องซึ่งผู้ถูกร้องมิได้โต้แย้งฟังได้ว่า การรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ นั้น ถึงแม้ผู้ถูกร้องจะได้รายงานการดำเนินงานกิจการของผู้ถูกร้องให้ผู้ร้องทราบ ภายในกำหนดระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แล้ว แต่ผู้ร้องตรวจสอบพบว่า รายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้อง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ร้องจึงอาศัยอำนาจ ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แจ้งให้หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องนำรายงานการดำเนินกิจการดังกล่าว เข้าพิจารณาในที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องและแจ้งให้ผู้ร้องทราบภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๕ ต่อมาผู้ถูกร้องได้นำรายงานการดำเนินกิจการดังกล่าวเข้าพิจารณาในที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้อง และแจ้งให้ผู้ร้องทราบ แต่องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องไม่มีผู้แทนของสาขาพรรคผู้ถูกร้อง เข้าร่วมประชุม จึงเป็นผลให้องค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) ประกอบมาตรา ๒๙ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาตามที่ผู้ร้องกำหนด พรรคผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง การรายงาน ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ถือว่าไม่รายงานตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง กรณีจึงมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบ มาตรา ๔๒ วรรคสอง

ประเด็นที่ ๒ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ ได้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖ วรรคสอง บัญญัติให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว เป็นนิติบุคคล โดยมีคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้ดำเนินกิจการของพรรคการเมือง และมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการ ของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคจึงเป็นผู้แสดงเจตนาของพรรคการเมือง การที่กฎหมายกำหนดให้

พรรคการเมืองเป็นนิติบุคคลนั้น ก็โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง มีความต่อเนื่อง ไม่สิ้นสุดลงโดยการสิ้นสุดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคณะใดคณะหนึ่ง นิติบุคคล จึงต้องมีผู้แสดงเจตนาหรือดำเนินกิจการของนิติบุคคลอย่างต่อเนื่อง ในกรณีของผู้ถูกร้องนั้น แม้ข้อบังคับพรรค ผู้ถูกร้องไม่ได้กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคที่สิ้นสุดลงทั้งคณะต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไป แต่ผู้ถูกร้อง ในฐานะพรรคการเมืองต้องดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ดังนั้น คณะกรรมการบริหารพรรคชุดเดิมทั้งคณะจึงยังต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะกรรมการ บริหารพรรคชุดใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ประกอบกับเมื่อพิจารณาพฤติการณ์แห่งคดีปรากฏว่า ในระหว่างที่ นายวรธวัชวิทย์ ตันติภิรมย์ หัวหน้าพรรคได้ลาออก นายสมยศ แท่นศิลา นางสาวภาณุกร ปานประเสริฐ นางพุลลวิต ปานประเสริฐ นางกนกฉัฐ ตันติภิรมย์ และนางธัญญลักษณ์ ผาสุขมูล ซึ่งเป็นกรรมการ บริหารพรรคผู้ถูกร้องที่เหลืออยู่ได้ประชุมกันและมีมติเลือกนางพุลลวิต ปานประเสริฐ เป็นผู้รักษาการ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และต่อมานางพุลลวิต ปานประเสริฐ ได้ลงนามในหนังสือส่งรายงานการดำเนินกิจการ ของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ต่อผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๕ ในฐานะ รักษาการหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ส่วนนายวรธวัชวิทย์ ตันติภิรมย์ แม้ลาออกจากการเป็นหัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องแล้ว แต่ได้ลงนามในหนังสือส่งรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ต่อผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ในฐานะหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง และยังเป็นประธาน ในที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้อง นายวรธวัชวิทย์ ตันติภิรมย์ จึงมีพฤติกรรมการกระทำการในฐานะ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องอย่างต่อเนื่อง และเป็นการกระทำไปในฐานะกรรมการบริหารพรรคหรือตัวแทน ของพรรคผู้ถูกร้อง เพื่อให้การดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องสามารถดำเนินต่อไปได้ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗ วรรคสาม บัญญัติให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกัน ในบรรดามติของกรรมการบริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับพรรคการเมือง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และวรรคสี่ บัญญัติให้กรรมการบริหารพรรคการเมือง ไม่ต้องรับผิดชอบตามวรรคสาม หากพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ร่วมกระทำการนั้น และได้คัดค้านในที่ประชุม คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองโดยปรากฏในรายงานการประชุม หรือได้ทำเป็นหนังสือ ยื่นต่อประธานในที่ประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่สิ้นสุดการประชุมในกรณีที่ไม่ปรากฏในรายงานการประชุม

เมื่อนายวรธวัชวิทย์ ตันติภิรมย์ ได้ลงนามในฐานะหัวหน้าพรรคเพื่อรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้อง ต่อผู้ร้องและเป็นประธานในที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง จึงเป็นการเข้าร่วมกระทำการดังกล่าวและมิได้มีการบริหารพรรคผู้ถูกร้องคนใดคัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง นายวรธวัชวิทย์ ตันติภิรมย์ จึงต้องร่วมรับผิดชอบในมติของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง แม้ว่าศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๔๙/๒๕๕๔ วินิจฉัยว่า การลงมติเลือกคณะกรรมการบริหารพรรคชีวิตที่ดีกว่าไม่ได้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ กรณีจึงเป็นการดำเนินการเลือกคณะกรรมการบริหารพรรคที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีผลทำให้พรรคชีวิตที่ดีกว่าไม่มีทั้งหัวหน้าพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรค ด้วยเหตุนี้ การแจ้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรค ที่จะดำเนินกิจการทางการเมืองใด ๆ ต่อไป ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของข้อบังคับพรรคชีวิตที่ดีกว่า พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๒๒ (๑) (ง) ที่กำหนดเป็นเงื่อนไขว่าให้หัวหน้าพรรคเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ลงนามในเอกสารต่าง ๆ ในนามพรรค เมื่อปรากฏว่าการดำเนินการดังกล่าวมิได้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค นายวรธวัชวิทย์ ตันติภิรมย์ จึงไม่มีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคชีวิตที่ดีกว่า ก็ตาม ดังนั้น การที่นายวรธวัชวิทย์ ตันติภิรมย์ ได้ลาออกไปแต่ยังคงมีบทบาทในการสั่งการและมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมของพรรคผู้ถูกร้องอย่างต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าพรรคของผู้ถูกร้อง พฤติกรรมของนายวรธวัชวิทย์ ตันติภิรมย์ จึงถือว่าเป็นบุคคลซึ่งเคยเป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามความหมายของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ การที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชีวิตที่ดีกว่า ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๒ ซึ่งไม่ได้รวมถึงนายวรธวัชวิทย์ ตันติภิรมย์ จะจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองต้องยุบไป นั้น ศาลรัฐธรรมนูญไม่เห็นพ้องด้วย เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืน มาตรา ๔๒ วรรคสอง ... ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป

จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป” อันเป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อมีเหตุให้พรรคผู้ถูกร้องต้องถูกยุบไปด้วยเหตุที่ฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง แล้วศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไปจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคชีวิตที่ดีกว่า ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคชีวิตที่ดีกว่า ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรูญ ภัคดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรูญ อินทจาร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายเฉลิมพล เอกอรุณ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายซัช ชลวร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายณรงค์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดมศักดิ์ นิตินนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ